

זמני השבת (ת"א):

כניסת השבת: 16:49

יציאת השבת: 17:47

י' שבט תשע"ח

גיליון מס' 352

שאל אביר ויגיד

שאלות ותשובות על הפרשה

עונג שבת

80% טעו?

כל שנה מחדש אנחנו נתקלים בפרט הקטן הזה, רגע לפני קריעת ים סוף: **"וְחַמּוּשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֲרֶץ מִצְרַיִם"**, נכתב בפרשה, ורש"י מפרש את המילה "חמושים" בשתי דרכים: האחת, כמובן, נושאים כלי נשק. הפירוש השני הוא כזה: חמושים - כלומר אחד מכל חמישה. חמישית. חמישית בלבד מבני ישראל יצאו ממצרים, וארבע חמישיות נשארו שם ומתו במהלך מכת חושך, כי לא רצו להיות חלק מיציאת מצרים ולא האמינו ובכלל לא התחברו לרעיון ולבשורה. באחוזים, מדובר על 80%. זה רוב אדיר. מי שהסתובב במצרים ערב השחרור, שמע בעיקר את הקולות שלהם. מי הם היו? למה הם לא הצטרפו? והעיקר: מה הם מלמדים אותנו על יחסי רוב-מיעוט? נכון, דמוקרטיה היא השיטה הכי פחות גרועה. יש לכבד את הכרעת הרוב ולנהוג על פי חוק. אבל האם הרוב תמיד צודק? האם הרוב יודע להבחין בין נכון ללא נכון (לא רק במובן של בחירה בין מפלגות, אלא במה שקשור לתרבות, לרוח, לערכים)? האם מה שטרנדי, שנחשב, שכולם נוהים אחריו, הוא האמת? האם אין בהיסטוריה דוגמאות רבות לכך שהרוב טעה? וכמה פעמים אנחנו הולכים לכיוון מסוים רק כי "כולם" אומרים ועושים כך?

זה נתון מעורר מחשבה, שמפציע כל שנה מחדש, בדיוק לפני הדרמה ההיסטורית הגדולה: מתברר שלא רק פרעה שמע את המילים "שלח את עמי" וסירב לקריאה הזו לצאת מעבדות לחירות. גם 80% מבני ישראל. מה זה אומר לנו היום? שלפעמים מי שהכי צריכים להקשיב אליו זה הלב שלנו, הוא יודע הכי טוב.

ס. רחב מאיר

1. מדוע ה' לא הולך את בני דרך ארץ פלישתים שהיא דרך קצרה יותר להגיע לא"י? (י"ג, י"ז רש"י)
 כי ה' אמר שמא יתחרט העם כשיראו מלחמה וירצו לשוב למצרים, הרי הדרך קלה לחזור ופלישתים קרובה למצרים, לכן הולכים דרך המדבר ים סוף.
2. "וחמושים עלו... מארץ מצרים", מה שמעות המילה "חמושים"? (י"ג, י"ח רש"י)
 א. חמושים - מצויידים בכלי נשק.
 ב. חמושים - מלשון חמישית, אחד מתוך חמישה חלקים מבני"י יצאו ממצרים וארבעה חלקים מתו בשלושת ימי האפילה.
3. מדוע לא השביע יוסף את בניו שיקברוהו בארץ כנען מיד כשימות, כמו שיעקב השביע את בניו? (י"ט רש"י)
 יוסף ידע שהוא יכל לעשות זאת לאביו כי הוא היה שליט במצרים, אך בניו לא יוכלו לעשות לו זאת כי המצרים לא יניחו להם לעשות כן.
4. מה השביע יוסף את בניו ומי קיים את השבועה?
 יוסף השביע את בניו שכאשר יגאלו ממצרים יעלו את עצמותיו עמהם, משה טרח וחיפש את ארונו של יוסף והעלה אותו ממצרים.
5. מה היו תפקידי עמוד הענן ועמוד האש? (י"ג, כ"א רש"י)
 עמוד הענן הינחה אותם בדרך בה ילכו, עמוד האש האיר להם בלילה.
6. פרעה אסר את רכבו ולקח עמו 600 רכב בחור. מניין להם סוסים לרתום, הרי הם מתו במכות שהיו במצרים?
 (י"ד, ז' רש"י)
 אמנם נאמר "וימת כל מקנה מצרים", אך המצרים היראים את דבר ה' הניסו את בהמותיהם לבתים וכך לא נפגעו.
7. כיצד הגיבו בני"י כשראו את המצרים רודפים אחריהם? (י"ד, י' מעם לועז)
 הם נחלקו ל-4 קבוצות, כל קבוצה סברה שיש לעשות דבר אחר. קבוצה אחת אמרה: נפיל עצמנו למים ונטבע ולא ניפול בידי המצרים.
 קבוצה שניה אמרה: נחזור למצרים.
 קבוצה שלישית אמרה: נלחם במצרים.
 קבוצה רביעית אמרה: נצעק בקול גדול לה' ונפחיד את האויב.
8. מה היתה המטרה בכך שעמוד הענן הלך מאחורי בני"י? (י"ד, י"ט רש"י)
 כדי להבדיל בין מחנה ישראל ובין מחנה מצרים, ולקבל את החיצים שהמצרים היו זורקים לעברם. וגם כדי להחשיך למצרים (להשלים להם יום למכת החושך).
9. מניין למדים שכאשר נבקע הים כל מים שבעולם נבקעו גם הם לשניים? (י"ד, כ"א רש"י ושפתי חכמים)
 מהמילים: "ויבקעו המים", שעל הים היה צריך לומר ויבקע הים אלא נאמר "ויבקעו" בלשון רבים, שכל מים שבעולם נבקעו וכך נתפרסם נס קריעת ים סוף בעולם.
10. איזה קושי מתעורר במילים "כל סוס פרעה" ומה התירוץ? (י"ד, כ"ג רש"י)
 הקושי: וכי רק סוס אחד היה? התירוץ: אלא להגיד שכולם

כיצד ניתן לבטל ייסורים?

לאחר פטירתו של הרב הגאון רבי שמואל עזראן, הגיע לאזכרתו הרב אברהם ענתבי, וישב לשמוע דברי תורה מפי הרבנים. עקב חריפותו בתורה, הקשה הרב ענתבי קושיות קשות על כל רב שעמד ודרש.

בין הנוכחים היה הרב מרדכי אליהו. אנשי המקום ביקשו גם מהרב מרדכי אליהו לדרוש. השיב להם הרב: "אני לא דורש!" כי הבין מה מחכה לו...

משראו שהרב לא קם, גזרו עליו לקום ולדרוש, ומכיוון שחמיו של הרב נכח שם עם רבנים נוספים, לא יכול הרב אליהו לסרב והוא קם ודרש... "הגמרא במסכת שבת: 'תנו רבנן, עלובין ואינן עולבין, שומעין חרפתן ואינן משיבין, עושין מאהבה ושמחין ביסורין' - עליהן הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו". מיד קפץ הרב ענתבי ואמר: "כבר אתה מזכיר ייסורים?"

השיב לו הרב אליהו: "הביאור הוא לא כפשוטו שאדם שמח כשבאים עליו ייסורים, אלא הביאור הוא שכשאתה עושה מצווה מאהבה ושמח באותה המצווה זה במקום ייסורים, ולכן מבטלים ממנו את הייסורים בזכות אותה השמחה ששמח במצווה ההיא" כששמע הרב ענתבי את הפירוש נאנח משמחה ונהנה מאד...

אנו זוכים לקיים מצוות, אם נייקר את המצווה העומדת מולנו, נעשה אותה בשמחה, נשמח על הזכות לקיים אותה ממילא נוכל לנקות מעלינו ייסורים רבים. יש לפניך עכשיו מצווה, עשה אותה בשמחה, תן בה מעט מהלב שלך, והיא תחזיר לך בכפלי כפליים...

חיזוק יומי

שהיא כבדה, שהם טבעו מיד.

16. "ותיקח מרים הנביאה" - היכן נתנבאה? (ט"ו, כ' רש"י)
קודם שנולד משה היא נתנבאה ואמרה שעתידיה אימה שתלד בן שיגאל את בני מצרים.

17. מדוע נאמר שמרים היא אחות אהרון ולא אחות משה ואהרון? (ט"ו, כ' רש"י)

כיוון שאהרון מסר את נפשו עליה כשלקתה בצרעת, שאמר למשה שאין ראוי לאח להניח את אחותו להיות כמת, ואז משה התפלל עליה.

18. מה מצאו בני י באילים? (ט"ו, כ"ז)
שנים עשר מעיינות מים ושבעים עצי תמר.

19. מהו המזון שקבלו בני י במדבר ומדוע נקרא כך? (ט"ז, ט"ו)
כל בוקר ירד להם מן

מהשמים, הוא נקרא כך כי הם שאלו "מן הוא?" כי לא ידעו איך לקרוא בשמו.

20. שלשה מקומות בפרשתנו נקראו על שם מאורע שארע שם, מהם?

- א. מרה - שהמים היו מרים ומשה המתיקם ושתו.
- ב. מסה ומריבה - ששם בני ניסו את ה' אם יוכל לתת להם מים במדבר, ורבו עם משה.
- ג. רפידים - שם רפו ידיהם של בני י מה' ולכן עמלק נלחם בהם.

נחשבים לפני ה' כסוס אחד.

11. מה קרה למרכבות פרעה וליושבים בהן? (י"ד, כ"ה רש"י)
מכוח האש נשרפו הגלגלים והמרכבות נגררו, היושבים בהן התנועעו בחוזקה ואיבריהם היו מתפרקים.

12. מתי שב הים למצבו הקודם? (י"ד, כ"ז רש"י)

לפנות בוקר, כאשר כל בני י עברו הים שב לאיתנו, והמצרים רצו לקראת המים מתוך בלבול וטבעו.

13. "וירא ישראל את מצרים מת... כיצד ראו אותם והרי המצרים טבעו?" (י"ד, ל' רש"י)

הים פלט את המצרים לשפתו, כדי שבני י לא יחששו שמא המצרים יעלו מצד אחר וירדפו אחריהם.

14. "אז ישיר משה", מדוע נכתב בלשון עבר (אז) ובלשון עתיד (ישיר)? (ט"ו, ל' רש"י)

אז - כאשר ראה משה את הנס הגדול עלה בליבו שיודה לה' וישיר שירה לה', שירת הים.

15. מהם דרגות העונש של המצרים כשטבעו בים? (ט"ו, ה' רש"י)

הרשעים שבהם עלו וירדו במים כמו קש והתייסרו הרבה עד שטבעו. הבינוניים ירדו למצולות כמו אבן שהתייסרו מעט וטבעו. הכשרים שבהם צללו כמו עופרת

חוגים ט"ו בשבט

- תשובות:
1. תאנה, דבלה, בכורת, פגה.
  2. "צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה".
  3. יקב, גת, בית בד.
  4. זרדים, קורות, בדים, פארות.
  5. שמן, יין, תמד (שיכר מדבש תמרים).
  6. קנוקנות, זמורות, דליות, שריגים.
  7. ארז, ברוש, שקמה.
  8. חיטה, שעורה, גפן, תאנה, רימון, זית, תמר.
  9. בלוט.
  10. איצטרובל.

שאלות:

1. מהן ארבעת השמות לפירות התאנה?
2. לאלו שני עצים מדומה הצדיק?
3. מנה שמות של מקומות המשמשים לעיבוד הפרי?
4. לענפי העצים שמות שונים - מה הם?
5. אלו נוזלי מאכל מופקים מעצים ומפירות.
6. ציין ארבעה שמות של ענפי הגפן.
7. מנה שמות של עצי בניין במקרא.
8. מה הם שבעת המינים?
9. כיצד נקרא פרי האלון?
10. כיצד נקרא פרי האורן?

הלימוד בעלון מוקדש

לעילוי נשמת

יצחק בן וירג'ניה בן-יהושע (פייג)
ז"ל במלאות שנה לפטירתו

לרפואתה השלמה והמהירה של
נחמה בת מינה

לקבלת העלון כל יום רביעי באימייל ניתן לפנות
ל: ShealAvicha@gmail.com
לארכיון העלוניים: www.pirsuma.com/
shal_avicha